

MINTAESSZÉ

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY

AZ ESTVE

(Vass Judit)

- Expozíció** Az estve eredetileg propozíciós versgyakorlat volt, egy pictura, amelyben a költő az alkonyodó természetet festette le. Később ezt a tájfestő részt kiegészítette Rousseau civilizációkritikájával, így lett belőle gondolati, aufklerista vers.
- Argumentáció** Az estve elégió-óda, mert ódai és elégikus hangnemű részek váltakoznak benne. A vers felütése egy elégikus hangnemű tájleírás a nyugodni térő természetről. Jellegzetesen klasszicista-rokókó táj ez. Csokonai az antikizálással (a nap hintaja, zefírek) átpoetizálja a valóságos természetet, a rokokó stílus érzékekre ható jelzőivel (aranyos, híves, balzsamos) miniatűr képeivel (kis filemile, madarkák) teátrálissá és szentimentalistává teszi.
- A tájleírást és a gondolati részt egy átvezetéssel köti össze, amelyben megszólal a lírai én panasza: „úgyis e világban semmi részem nincsen”. A magányos és kitzsított ember fájdalmát halljuk, a vers eleji idillikus hangulat hirtelen eloszlik. A középső, ódai részben az emberiséget szólítja meg: „*Bódult emberi nem...*” A „bódult” jelzővel fel akarja rázni kortársait, akik nem látják tisztán a világ problémáit. Ez a rész szinte tételszerű felsorolása a rousseau-i civilizációkritikának. Rousseau szerint minden társadalmi igazságtalanság oka a magántulajdon, amely megosztja az embereket, egyenlőtlenségeket szül, és háborúhoz vezet. Ebben a részben Csokonai retorikus eszközökkel nyomatékosítja érveit: az igazságtalanságok felsorolásával igazolja a keserű panaszokat. Kemény, feudalizmus ellenes vádiratba torkollik a gondolatmenet.
- A verszárlat újra elégikus hangnemű, a költő indulatai lecsendesülnek. Rousseau természetkultusza hatja át a sorokat, amely szerint a természetből kiszakadt ember élete romlásba visz. Az utolsó sor szentimentalista vallomás: „*Mihelyt teáltalad embernek születtem*”. A természet, min menedék foglalja keretbe a verset és a költő életét.
- Konklúzió** Csokonai gondolati lírájára nemcsak Rousseau, de Voltaire is hatott, az ő antiklerikalizmusa szólal meg a *Konstancinápoly* babonaellenességében és Holbach materializmusa *Az álom* c. versben, amelyben Csokonai a „lét nagy láncolatá”-ban helyezi el saját létét.

(285 szó)